

עיקרי הפעילות של

הקליניקה לתובענות ייצוגיות

בשנת הלימודים תשע"ח - 2017-2018

מבוסס על דו"ח סיכום הפעילות השנתי

של מערך הקליניקות המשפטיות ע"ש אלגה צגלה

שהוגש למועצת הפקולטה למשפטים - אוניברסיטת תל אביב

באוקטובר 2018

נוסח פומבי מלא של הדו"ח נמצא באתר הקליניקות [כאן](#).

הקליניקה לתובענות ייצוגיות

במהלך שנת הלימודים תשע"ח, הגישה הקליניקה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נוספת בשיתוף משרד עוה"ד גיל רון, והמשיכה את הטיפול בתובענה הייצוגית שהוגשה על ידה בשנה הקודמת. בנוסף, ייצגה הקליניקה ב-14 הליכים בערכאות השונות - 5 מתוכם תיקים חדשים שהחלו השנה - והגישה לפחות 8 כתבי טענות משמעותיים. עוד במהלך השנה בחנה הקליניקה אפשרות להגשת תובענה ייצוגית נוספת בשני תחומים, וכן בחנה אפשרויות שונות להגיש התנגדות להסדרי פשרה בהליכים נוספים - אשר בסופו של יום הוחלט שלא להתייצב בהם.

הקליניקה המשיכה להיות מעורבת בקידום יוזמות חקיקה, ובהצפת בעיות שונות ביישום חוק תובענות ייצוגיות. כך בנושא של תובענות ייצוגיות בגין מפגעים סביבתיים; כך בנושא פרטיות בתובענות ייצוגיות; עיכוב יישומו של החוק במינוי הקרן לניהול ולחלוקת כספים הנפסקים כסעד; פנקס התובענות הייצוגיות; אגרות בתובענות ייצוגיות ופיתוח קוד אתי ייחודי לעורכי דין העוסקים בתובענות ייצוגיות.

כמו כן, במהלך השנה המשיכה הקליניקה לנהל ולתפעל את אתר האינטרנט הייעודי הראשון בישראל בנושא תובענות ייצוגיות. https://law.tau.ac.il/tovanot_HP

עוד במהלך השנה, הסטודנטים בקליניקה עקבו אחר הסדרי פשרה שפורסמו בתובענות ייצוגיות ואחר התפתחויות בפסיקה. עד לחודש יולי 2018 נבדקו כ-144 הסדרי פשרה שפורסמו בתובענה ייצוגיות, ונערכו 19 עדכוני פסיקה על ידי סטודנטים הסוקרים את התפתחויות הפסיקה בתחום. הסדרי הפשרה שהוגשו לאישור בתי המשפט ועדכוני הפסיקה, מפורסמים באופן שוטף באתר הקליניקה. כמו כן, במהלך השנה פורסמו כ-42 פוסטים באתר הפייסבוק של הקליניקה, המתייחסים הן לעבודת הקליניקה והן להתפתחויות מעניינות בתחום התובענות ייצוגיות בארץ ובעולם.

תובענות ייצוגיות שהוגשו על ידי הקליניקה

1. **בקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא הפרדת יולדות** - ת"צ 37161-05-18 רבאח נ' **ההסתדרות המדיצינית הדסה** – בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהגישה הקליניקה בשיתוף משרד עוה"ד גיל רון, קינן ושות', לבית המשפט המחוזי בירושלים. הבקשה הוגשה בטענה להפליה פסולה בהפרדתן בחדרי האשפוז של נשים ערביות שילדו בבתי החולים הדסה הר הצופים, הגליל בנהריה, העמק בעפולה וסורוקה בירושלים. מדובר בתופעה חמורה שלא פעם עלתה לדיון ציבורי וגורמים בכירים במשרד הבריאות (לרבות מנכ"ל המשרד) גינו והוקיעו אותה. על אף הפרסומים בתקשורת על התופעה, דיונים בועדות הכנסת ומינוי ועדה על ידי משרד הבריאות למיגור הגזענות, התופעה נמשכת. בסמסטר הראשון גובשה תשתית עובדתית לתובענה, לרבות עריכת סקר בקרב נשית ערביות ועריכת חוות דעת, ובחודש מאי 2018 הוגשה בקשת האישור.
2. **בקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא מדיניות מפלה בקבורה של יוצאי חבר העמים** - ת"צ 40693-11-16 אברוקין נ' חברת קדישא (גח"שא) פ"ת - בקשה לאישור תובענה ייצוגית

שהוגשה בשיתוף משרד עוה"ד גיל רון, קינן ושות', לבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד חברת קדישא (פתח-תקווה) בטענה לקיום מדיניות מפלה בקבורה של נפטרים יוצאי מדינות חבר העמים לשעבר. בהתאם לבקשה, בבתי העלמין המנוהלים על ידי המשיבה - סגולה וירקון (פתח-תקווה) ייעדה המשיבה חלקות נפרדות לנפטרים יוצאי מדינות חבר העמים לשעבר. במספר מקרים אף הוצבו גדרות המפרידות בין החלקות של יוצאי חבר העמים ובין יתר החלקות. המשיבות הגישו תשובה לבקשת האישור במסגרתה לא כפרו בטענה כי קיימות חלקות נפרדות, אלא טענו כי ההפרדה נוצרה בשל תמונות שיוצאי חבר העמים מבקשים לשים עם המצבות. במהלך שנת הלימודים תשע"ח התקיים הליך גישור בפני השופטת (בדימוס) הילה גרסטל שלא צלח, והתיק נקבע להוכחות.

דוגמאות לתיקי הקליניקה שנפתחו השנה

3. ת"צ 6267-09-17 יוגב נ' גוי מועדון כושר – עניינו של ההליך בבקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה נגד חברת גוי מועדון כושר וספורט בע"מ, בגין הטענה כי התקינה מצלמות אבטחה נסתרות במלתחות הגברים במועדון הכושר. בבקשה נטען, בין היתר, כי התנהלות המשיבה מהווה פגיעה בפרטיות חברי הקבוצה, בניגוד לחוק הגנת הפרטיות. בטרם הוגשה תגובת המשיבה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית, הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה. בחודש פברואר 2018, הקליניקה, בשם המועצה הישראלית לצרכנות הגישה בקשה להשתתף בדיון לפי סעיף 15 לחוק, וכן בקשה לארכה להגשת התנגדות להסדר הפשרה. על פניו, קיימים מספר קשיים בהסדר הפשרה שהוגש. זאת, בין היתר, לאור היחס בין הנזק שנגרם לכאורה לחברי הקבוצה המיוצגת, לבין שווי ההטבה הניתנת להם בהסדר הפשרה. יחד עם זאת, הואיל ולצד בקשת האישור שבנדון הוגשו שתי בקשות אישור נוספות באותו עניין (ת"צ 6799-09-17 אוראל מיכאל חגואל, עו"ד נ' גוי מועדון כושר וספורט בע"מ ות"צ 63193-09-17 ישראל (רלי) מרגליות נ' גוי מועדון כושר וספורט בע"מ), טענה הקליניקה כי יש להכריע תחילה בבקשה שהוגשה מכוח סעיף 7(ב), ורק לאחר מכן לדון בבקשה לאישור הסדר הפשרה שהוגשה אך ביחס לאחת התובענות.

בדיון שהתקיים ביום 25.2.18 בפני בית המשפט המחוזי מרכז, כבוד השופטת הדס עובדיה, בית המשפט התיר את השתתפות המועצה בדיון תוך שהתייחס לעניין ה-reverse auction וקבע כי מדובר בשיקול כבד משקל. בהתאם לעמדת המועצה, בית המשפט הורה על מחיקת שתיים מהבקשות, ומכאן גם על מחיקת הבקשה לאישור הסדר פשרה שהוגשה.

4. ת"צ 6658-12-15 פולר נ' ש.שלמה החזקות בע"מ – בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה לביהמ"ש המחוזי בת"א בטענה כי לקוחות שירותי הליסינג התפעולי של המשיבות חויבו בגין פוליסה לביטוח רכב חובה, ביתר שלא כדן. בטרם הוגשה תשובת המשיבה לבקשת האישור, הגישו הצדדים בקשה לאישור הסדר פשרה. ביום 7.5.18 הגישה הקליניקה, המייצגת את המועצה הישראלית לצרכנות, התנגדות להסדר הפשרה שהגישו הצדדים. לטענת המועצה, הסכמת הצדדים לתת "הטבה" לחברי הקבוצה תחת פיצוי כספי, מנוגדת להוראות החוק; טענת הצדדים לכך ששוויה של ההטבה עומד על 38 מיליון ש"ח הינה שגויה; הסדר הפשרה

המוצע נעדר פרטים חיוניים לבחינת הסדר הפשרה; ההסדר אינו קובע כל מנגנון לפיקוח אחר ביצוע הסדר הפשרה או למעקב אחר מימוש ההטבה, ואינו מתנה את שכר טרחת עורכי הדין של המבקשת באחוזי המימוש. בחודש יולי 2018 הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה המתנגדת להסדר.

5. ע"א 7854/17, 3610/18 גינדי נ' מרק שארפ וזוהם (ישראל – 1996) בע"מ – ערעור על החלטה ופסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים בו הקליניקה הגישה התנגדות להסדר פשרה, בשם המועצה הישראלית לצרכנות. בקשת האישור במחוזי עסקה בטענה כי הנתבעת – המשווקת את תרופת "הפרופסיה" בישראל – הטעתה את לקוחותיה שעה שלא ציינה מספר תופעות לוואי בעלון השימוש לצרכן. בקשת האישור הראשונה שהוגשה (להלן: "תביעת משה") הוגשה בהתייחס לתופעת הלוואי של פגיעה בפוריות (ת"צ 4517-09-10 **משה מיכאל נ' מארק שארפ וזוהם (ישראל 1996) בע"מ**). לאחר שהבקשה אושרה כייצוגית, ולאחר שהוגש הסדר פשרה בתביעת משה, הוגשה בקשת אישור נוספת (להלן: "תביעת גינדי") באותה טענה ואולם בהתייחס לתופעות הלוואי של כשלים מתמידים בתפקוד המיני. ביהמ"ש המחוזי הורה לתקן את כתב התביעה והסדר הפשרה בתביעת משה כך שיכול גם את תופעת הלוואי בתביעת גינדי, וכן הורה למחוק את תביעת גינדי. כמו כן, ביהמ"ש המחוזי אישר את הסדר הפשרה המתוקן בפסק דין. על החלטה זו ועל פסק דינו של ביהמ"ש המחוזי, הוגש כאמור ערעור לבית המשפט העליון.

ביום 18.7.18 הגישה הקליניקה, בשם המועצה הישראלית לצרכנות, עמדה עקרונית לבית המשפט העליון בהתייחס לשאלת הגדרת עילת התביעה בתובענה ייצוגית והקמת השתק עילה מכוחה, וכן בהתייחס לשיקול הדעת הנתון לבית המשפט לפי סעיף 7 ב(3) לחוק תובענות ייצוגיות. התקיים דיון בפני בית המשפט העליון ביום 31.7.18, במהלכו בית המשפט עודד את הצדדים (המערער והמשיבות 1-2) להגיע להסכמות מבלי לדון בשאלות העקרוניות שעלו. ביום 1.8.18 ניתן פסק דין המאשר את הסכמות הצדדים.